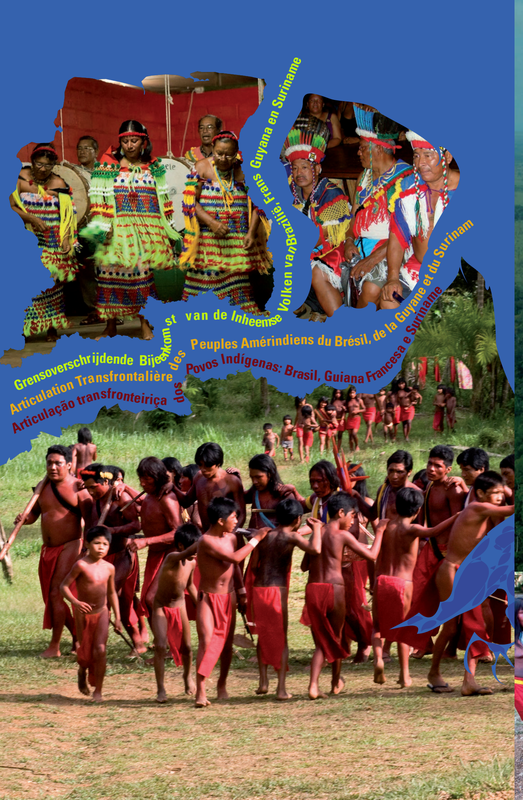

O Planalto das Guianas

um rico patrimônio ambiental e sociocultural

O Planalto das Guianas é uma região reconhecida mundialmente pela riqueza de seus recursos naturais e por abrigar uma grande diversidade sociocultural.

Mais de 30.000 indios habitam o Amapá, o Norte do Pará, a Guiana Francesa e o Suriname, pertencentes a diferentes povos: Aparai, Galibi Marworno, Kali'na, Karipuna, Kaxuyana, Lokono, Palikur, Teko, Tiriyó (Trio), Wajãpi, Wayana e Zo'é.

Os povos indígenas que hoje habitam essa região possuem uma história em comum de relações comerciais, políticas, matrimoniais e rituais que remonta a pelo menos três séculos. As redes de intercâmbio que sempre existiram nessa região estão na base de um perfil cultural comum na região como um todo. Essas relações não deixaram de existir nem se deixaram restringir aos limites das fronteiras nacionais, mas foram profundamente impactadas pela consolidação dessas fronteiras e pelas políticas indigenistas implementadas pelos países que se constituíram nesta região.

Le Plateau des Guyanes

un riche patrimoine environnemental et socioculturel

Le Plateau des Guyanes est une région mondialement reconnue pour la richesse de ses ressources naturelles et pour abriter une énorme diversité socioculturelle.

Plus de 30.000 indiens habitent dans l'Amapá, au Nord du Pará, en Guyane Française et au Surinam, étant représentés par des peuples différents: Aparai, Galibi Marworno, Kali'na, Karipuna, Kaxuyana, Lokono, Palikur, Teko, Tiriyo (Trio), Wajãpi, Wayana et Zo'é.

Les peuples autochtones qui habitent dans cette région ont une histoire commune de relations commerciales, politiques, matrimoniales et rituelles qui remonte au moins à trois siècles. Les réseaux d'échange qui ont toujours existé dans cette région justifient l'existence d'un profil culturel commun dans la région en tant qu'un ensemble. Ces relations n'ont pas cessé d'exister, ni ont cessé de se restreindre aux limites des frontières nationales mais ont été profondément affectées par la consolidation de ces frontières et par les politiques indigénistes implémentées par les pays qui se sont constitués dans la région.

Het Guyana Plateau

een rijk milieu – en sociaal cultureel erfgoed

Het Guyana Plateau is een gebied dat wereldwijd erkend is door de rijkdom van zijn natuurlijke hulpbronnen, en een extreem hoog aantal dier- en plantensoorten.

Meer dan 30.000 inheemsen wonen in Amapá, het noorden van Pará, Frans Guyana en Suriname. Zij zijn verdeeld over verschillende inheemse volken, te weten: Aparai, Galibi Marworno, Kali'na, Karipuna, Kaxuyana, Lokono, Palikur, Teko, Tiriyó (Trio), Waiãpi, Wayana en Zo'é.

De inheemse volken die heden dit gebied bewonen, hebben een gezamenlijke geschiedenis van handels-, politieke, huwelijks- en rituele relaties die minstens drie eeuwen teruggaan. Deze uitwisselingen die altijd in dit gebied hebben bestaan - middels welk mensen, goederen, kennis, ervaring en cultuur circuleerden - staan aan de basis van een gezamenlijke weergave van het gebied als geheel. Deze uitwisselingsrelaties verdwenen niet, noch werden zij beperkt door de nationale grenzen, maar ze werden wel diep getroffen door de consolidatie van deze grenzen en door het nationale beleid ten aanzien van inheemse volken dat de afzonderlijke landen in deze regio voerden.

Diferentes realidades, mas desafios comuns

Apesar de viverem realidades diferentes em cada um de seus países, todos os povos indígenas vivenciam uma mesma tensão entre duas tendências distintas, que marcam a região do Planalto das Guianas: a da conservação ambiental, de um lado, e a da exploração predatória, de outro. O embate entre essas duas tendências condiciona o futuro das florestas e dos habitantes que nela vivem.

Há desafios que também são comuns aos povos indígenas desta região como a falta de reconhecimento legal de seus direitos, principalmente o direito à terra que tradicionalmente ocupam; os conflitos ligados à exploração predatória do meio ambiente do qual dependem para sobreviver (devido ao garimpo, a grandes projetos de mineração, a madeireiras e aos impactos ligados a obras de infra-estrutura); a perda da língua, de valores culturais e o distanciamento entre as gerações; e, mais recentemente, problemas sociais surgidos em função do alcoolismo e das drogas.

Différentes réalités mais des défis en commun

Malgré les réalités différentes dans chaque pays, tous les peuples indigènes éprouvent la même tension entre deux tendances distinctes, qui marquent la région du Plateau des Guyanes: celle de la conservation environnementale d'un côté et celle de l'exploration prédatrice de l'autre. Le choc entre ces deux tendances conditionne l'avenir des forêts et de ses habitants.

Il y a d'autres défis qui sont également communs aux peuples autochtones de cette région tels que le manque de reconnaissance légale de leurs droits, principalement le droit à la terre qu'ils occupent traditionnellement; les conflits liés à l'exploration prédatrice de l'environnement duquel ils dépendent pour survivre (faute de l'orpaillage, de grands projets miniers, de la déforestation ainsi que des impacts liés aux œuvres d'infrastructure) ; la perte de la langue, des valeurs culturelles, l'éloignement entre les générations, et, plus récemment, des problèmes sociaux provoqués par l'alcoolisme et les drogues.

Verschillende werkelijkheden, maar gezamenlijke uitdagingen

Ondanks dat zij in verschillende werkelijkheden leven in hun respectieve landen, beleven alle inheemse volken dezelfde spanning tussen twee verschillende tendensen op het Guyana Plateau, namelijk het behoud van het milieu enerzijds en anderzijds de vernietigende exploitatie. De botsing tussen deze twee tendensen bepaalt de toekomst van de bossen en van de mensen die in en van de bossen leven.

De inheemse volken van dit gebied staan ook voor gezamenlijke uitdagingen, zoals: geen wettelijke erkenning van hun rechten, waaronder het recht tot gronden die zij traditioneel bewonen en gebruiken; conflicten die het gevolg zijn van de vernietigende exploitatie van het milieu waar zij afhankelijk van zijn om te overleven (gezien de goudwinning, grote mijnbouwprojecten, houtkap en de gevolgen van infrastructurele werken); het verlies van taal, culturele waarden en de kloof tussen de generaties; en meest recentelijk, de maatschappelijke problemen veroorzaakt door alcoholisme en drugsgebruik.

Uma rede de articulação transfronteiriça

Desde 2008 o Iepé – Instituto de Pesquisa e Formação Indígena – vem promovendo Encontros transfronteiriços dos povos indígenas das regiões do Planalto das Guianas. Estes encontros têm o propósito de reunir representantes dos diversos povos indígenas que vivem no Amapá, no Norte do Pará, na Guiana Francesa e no Suriname para que possam conhecer as realidades e identificar os problemas socioambientais que afetam estas populações na faixa transfronteiriça.

A proposta de constituição de uma rede de articulação transfronteiriça no Planalto das Guianas visa a construção de propostas comuns em prol da sustentabilidade destes povos e do desenvolvimento sustentável desta região.

Desde 2008, quatro grandes encontros transfronteiriços foram realizados no Brasil, na Guiana Francesa e no Suriname, propiciando uma aproximação entre representantes indígenas, a identificação de problemas comuns e de parceiros potenciais para fortalecer a articulação entre os povos indígenas e seus parceiros, nos três países.

Un réseau d'articulation transfrontalière

Depuis 2008 l'Iepé – Institut de Recherche et de Formation Indigène – promeut les rencontres transfrontalières des peuples autochtones dans la région du Plateau des Guyanes. Ces rencontres ont pour but de réunir des représentants indigènes des divers peuples amérindiens qui vivent dans l'Amapá, au Nord du Pará, en Guyane française et au Surinam pour qu'ils puissent connaître la réalité et identifier les problèmes socio-environnementaux qui touchent ces populations dans la zone transfrontalière.

La proposition de constitution d'un réseau d'articulation transfrontalière sur le Plateau des Guyanes a pour objectif de construire un agenda de propositions communes en faveur de ces peuples et du développement durable de cette région.

Depuis 2008, quatre grandes rencontres transfrontalières ont eu lieu au Brésil, en Guyane française et au Surinam, favorisant un rapprochement entre les représentants autochtones, l'identification de problèmes communs et de partenariats potentiels pour renforcer l'articulation entre les peuples amérindiens et ses partenaires, dans les trois pays.

Een netwerk van grensoverschrijdende betrekkingen

Sinds 2008 bevordert Iepé – Instituut voor Inheems Onderzoek en Vorming – grensoverschrijdende bijeenkomsten van inheemse volken op het Guyana Plateau. Deze bijeenkomsten beogen het samenbrengen van vertegenwoordigers van de diverse inheemse volken die leven in Amapá, het noorden van Pará, Frans Guyana en Suriname, opdat zij met elkaar kunnen praten over hun ervaringen en om de maatschappelijke – en milieuproblemen te identificeren die de volken in deze grensgebieden raken.

Het voorgestelde netwerk van grensoverschrijdende betrekkingen in het Guyana Plateau heeft het doel om tot een gezamenlijk voorstel te komen voor behoud van deze volken en voor duurzame ontwikkeling van deze regio.

Sinds 2008 zijn vier grote grensoverschrijdende bijeenkomsten gehouden in Brazilië, Frans Guyana en Suriname. Deze bevorderden de samenwerking tussen de inheemse vertegenwoordigers en leidden tot de identificatie van gezamenlijke problemen en potentiële samenwerkingsverbanden evenals een nauwere relatie tussen de inheemse volken en hun partners in de drie landen.

Compartilhando desafios e fortalecendo parcerias

Os Encontros Transfronteiriços entre os povos indígenas do Planalto das Guianas contribuem para fortalecer a articulação entre os povos indígenas da região, para que se organizem na superação de desafios comuns. Eles permitem a socialização de informações sobre as realidades destes povos nos três países, sobre as condições atuais das comunidades e os limites que enfrentam para manter sua qualidade de vida e garantir o respeito aos seus direitos enquanto povos diferenciados.

A consolidação dessa articulação transfronteiriça permitirá intensificar e assegurar um contato sistemático e constante entre os povos indígenas, suas organizações representativas e parceiras, bem como com órgãos governamentais, com o intuito de estabelecer uma aliança regional em torno de questões indígenas e ambientais. A adoção de estratégias comuns pode contribuir de maneira ativa e qualificada na defesa de medidas adequadas à gestão ambiental e territorial desta região.

Além disso, os problemas em comum, e a diversidade de soluções locais construídas, abrem oportunidades de apoio e aprendizado para o movimento indígena e indigenista dos três países, ancorando as possibilidades de articulação dessa rede transfronteiriça e a construção de alternativas para um desenvolvimento sustentável.

Partageant les défis et renforçant les partenariats

Les rencontres transfrontalières des peuples amérindiens du Plateau des Guyanes contribuent au renforcement de l'articulation entre les peuples autochtones de la région, pour qu'ils s'organisent dans le but de surmonter les défis communs. Elles permettent la socialisation des informations sur les réalités de ces peuples dans les trois pays, sur les conditions actuelles des communautés et les limites auxquelles elles font face pour avoir la qualité de vie et assurer le respect de leurs droits en tant que peuples différenciés.

La consolidation de cette articulation transfrontalière permettra d'améliorer et d'assurer un contact systématique entre les peuples autochtones, leurs organisations représentatives et ses partenaires ainsi qu'avec les institutions gouvernementales, dans le but d'établir une alliance régionale sur les questions autochtones et environnementales. L'adoption des stratégies communes peut contribuer de manière active et qualifiée dans la prise de mesures adéquates à la gestion environnementale et des terres dans cette région.

En outre, les problèmes communs et la diversité des solutions locales construites créent des possibilités de soutien et d'apprentissage pour le mouvement autochtone des trois pays, consolidant les opportunités d'articulation de ce réseau transfrontalier afin de construire des alternatives pour un développement durable.

Bespreking van uitdagingen en versterking van partnerschappen

De Grensoverschrijdende Bijeenkomsten van Inheemse Volken op het Guyana Plateau dragen bij tot het versterken van de betrekkingen tussen de inheemse volken in de regio zodat zij samen gemeenschappelijke problemen kunnen aanpakken. Zij kunnen elkaar informeren over de verschillende realiteiten in de drie landen, de huidige situatie in de gemeenschappen, en over de problemen om de kwaliteit van leven te behouden en respect voor hun rechten als inheemse volken te garanderen.

De consolidatie van deze grensoverschrijdende bijeenkomsten zal leiden tot een intensivering en het vergroten van een systematisch en constant contact tussen de inheemse volken, hun vertegenwoordigende organisaties en partnerorganisaties, alsmede met overheidsdiensten. Dit zal een regionale alliantie bewerkstelligen ten aanzien van vraagstukken rond inheemse volken en het milieu. De aanname van gemeenschappelijke strategieën kan actief bijdragen aan passende maatregelen voor

Grensoverschrijdende exposities een milieu- en territoriaal beheer van deze regio. De gemeenschappelijke problemen en de verschillende lokale oplossingen zullen daarnaast mogelijkheden scheppen voor ondersteuning aan en leermomenten voor de inheemse beweging in de drie landen. Dit zal mogelijkheden scheppen voor articulatie van het grensoverschrijdend netwerk en alternatieven voor duurzame ontwikkeling.

Exposição Transfronteiriça

Exposition Transfrontalière

Grensoverschrijdende expositie

Esta exposição é resultado dos projetos **"Construindo uma rede de experiências indígenas e de projetos sustentáveis para o futuro, no Planalto das Guianas"** e **"Consolidando uma rede de experiências de gestão territorial integrada para o desenvolvimento sustentável no Planalto das Guianas"**, desenvolvidos pelo Iepé – Instituto de Pesquisa e Formação Indígena, com apoio da Rainforest Foundation, da Noruega, e em parceria com comunidades e organizações indígenas e indigenistas do Amapá e norte do Pará, da Guiana Francesa e do Suriname.

Cette exposition est le résultat des projets **"Construire ensemble un réseau d'expériences de gestion territoriale intégrée pour le développement durable dans le Plateau des Guyanes"** et **"Consolidant un réseau d'expériences de gestion territoriale intégrée pour le développement durable dans le Plateau des Guyanes"**, développé par l'Iepé – Institut de recherche et de formation indigène, avec le soutien de la Rainforest Foundation Norvège et en partenariat avec les communautés et les organisations autochtones et indigénistes de l'Amapá et du Nord Pará, de la Guyane française et du Surinam.

Deze expositie is het resultaat van de projecten: **"Het opzetten van een netwerk van inheemse ervaringen van duurzame projecten voor de toekomst op het Guyana Plateau"** en **"Consolidatie van een netwerk van integraal territoriaal beheer voor duurzame ontwikkeling op het Guyana Plateau"**, opgezet door Iepé – Instituut voor inheemse onderzoek en vorming, met ondersteuning van Rainforest Foundation Noorwegen, en in samenwerking met inheemse gemeenschappen en organisaties en inheemse belangenorganisaties van Amapá en het noorden van Pará, Frans Guyana en Suriname.

Concepção da Exposição e textos | **Conception de l'Exposition et textes** | **Samenstelling en tekst**
Dócio Yokota, Luís Donisete Benzi Grupioni e Márcia Franceschini

Projeto gráfico e direção de arte | **Conception graphique et direction artistique** | **Grafisch ontwerp en art direction**
Renata Alves de Souza — Tipográfico comunicação

Tradução | **Traduction** | **Translatie**
Carla Madsian, Márcia Franceschini e Natália Borek

Fotos | **Photos** | **Foto's**
Arquivo do Iepé

Brasil | Brésil | Brazilië, 2012

Realização | **Réalisation** | **Realisatie**

Apoio | **Soutien** | **Ondersteuning**

Parceria | **Partenaires** | **Partners**

Primeiro Encontro Transfronteiriço: Brasil

Première Rencontre Transfrontalière: Brésil

Eerste Grensoverschrijdende Bijeenkomst: Brazilië

O primeiro Encontro foi realizado em novembro de 2008 em Macapá (Brasil), e lançou as bases para o projeto de construção de uma rede de intercâmbios entre os três países. Contou com a presença de representantes indígenas, além de representantes de centros de pesquisa, de órgãos governamentais e organizações indígenistas.

Foi uma ocasião que permitiu aos participantes identificar os desafios para os povos indígenas da região, discutir estratégias de gestão socioambiental e construir coletivamente um plano de trabalho composto por compromissos comuns em torno da consolidação de uma rede de atores e de propostas de desenvolvimento sustentável para o Planalto das Guianas.

La Première Rencontre a été réalisée en novembre 2008 à Macapá (Brésil), et a posé les jalons pour le projet de construction d'un réseau d'échanges entre les trois pays. Elle a témoigné de la présence de représentants autochtones, au delà des représentants de centres de recherche, des institutions gouvernementales et organisations indigénistes.

Cela fut une occasion qui a permis aux participants d'identifier les défis auprès des peuples amérindiens de la région, discuter des stratégies de gestion socio-environnementale et construire collectivement un plan de travail composé d'engagements communs autour de la consolidation d'un réseau d'acteurs et de propositions de développement durable pour le Plateau des Guyanes.

De eerste bijeenkomst werd in november 2008 in Macapá (Brazilië) gehouden, en heeft de basis gelegd voor het opzetten van een netwerk voor uitwisseling tussen de drie landen. Aan de bijeenkomst namen deel: vertegenwoordigers van inheemse volken, vertegenwoordigers van onderzoekscentra en overheidsorganen en van organisaties die ondersteuning geven aan inheemse volken.

De bijeenkomst bood aan deelnemers de gelegenheid om uitdagingen, waar de inheemse volken van de regio voor staan, te identificeren, strategieën te bespreken voor een sociaal- en milieubeleid en om gezamenlijk een werkplan op te stellen waarin zij zich verbinden tot het consolideren van een netwerk van actoren en van voorstellen voor duurzame ontwikkeling van het Guyana Plateau.

Segundo Encontro Transfronteiriço: Guiana Francesa

Seconde Rencontre Transfrontalière: Guyane française

Tweede Grensoverschrijdende Bijeenkomst: Frans Guyana

O segundo Encontro, promovido em dezembro de 2009, na cidade de Saint-Georges de l'Oyapock (Guiana Francesa), serviu à consolidação da rede de atores e contou com uma enorme mobilização.

Promovido em parceria com o Observatoire Hommes-Milieux Oyapock, teve a participação de mais de 170 pessoas. Neste encontro, foram discutidos com maior profundidade temas considerados desafios para as comunidades indígenas da região como "Exploração mineral e atividades ilegais", "Agricultura tradicional", "Caça, pesca e coleta" e "Produção artesanal e gestão de recursos naturais".

La Seconde Rencontre, qui s'est déroulée en décembre 2009, dans la ville de Saint-Georges de Oyapock (Guyane française), a servi à la consolidation du réseau d'acteurs et s'est accompagnée d'une énorme mobilisation.

Promue en partenariat avec l'Observatoire Hommes-Milieux Oyapock, elle a témoigné d'une participation de plus de 170 personnes. Tout au long de cette rencontre, ont été discutés en profondeur les thèmes considérés comme défis pour les communautés autochtones de la région tels que "L'exploitation minière et activités illégales", "L'agriculture traditionnelle", "La chasse, la pêche et la cueillette" et "la production artisanale et la gestion de ressources naturelles".

De tweede bijeenkomst werd in december 2009 gehouden in de stad Saint-Georges de l'Oyapock (Frans Guyana). Het diende ter consolidatie van het netwerk van actoren en heeft een enorme mobilisatie teweeg gebracht.

Deze bijeenkomst die samen met de Observatoire Hommes-Milieux Oyapock werd georganiseerd, bracht meer dan 170 mensen bij elkaar. In de discussies werd dieper ingegaan op onderwerpen die als uitdagingen te boek staan voor de inheemse gemeenschappen in de regio, zoals: "Mijnbouw en illegale activiteiten", "Traditionele landbouw", "Jacht, vissen en verzamelen" en "Handnijverheidsproducten en management van natuurlijke hulpbronnen".

Terceiro Encontro Transfronteiriço: Suriname

Troisième Rencontre Transfrontalière: Surinam

Derde Grensoverschrijdende Bijeenkomst: Suriname

Em 2010 ocorreu o 3º. Encontro desta rede de articulação, que reuniu mais de 100 pessoas em Galibi (Suriname).

Realizado em parceria com a VIDS- Association of Indigenous Village Leaders of Suriname, propiciou a discussão dos temas "Terras Indígenas e gestão socioambiental", "Problemas sociais nas comunidades indígenas: Drogas, uso abusivo de álcool e violência contras as mulheres" e "Línguas Indígenas, educação e o futuro dos jovens", além da "Questão do Garimpo e seu impacto sobre as populações indígenas da região".

En 2010 il y a eu lieu la troisième édition qui a réuni plus de 100 personnes à Galibi (Surinam).

Réalisée en partenariat avec VIDS – Association of Indigenous Village Leaders of Suriname, la rencontre a permis la discussion des thèmes "Terres indigènes et gestion socio-environnementale", "Problèmes sociaux dans les communautés autochtones: drogues, utilisation abusive d'alcool et violence faite aux femmes" et "Langues indigènes, éducation et l'avenir des jeunes" et la "question de l'orpaillage et ses effets sur les populations autochtones de la région".

In 2010 werd de derde bijeenkomst gehouden die meer dan 100 deelnemers samenbracht in Galibi (Suriname).

De bijeenkomst werd georganiseerd in samenwerking met VIDS (Vereniging van Inheemse Dorpshoofden in Suriname). De discussies gingen rond de thema's: "Inheemse gebieden en sociaal milieu management"; "Maatschappelijke problemen in inheemse gemeenschappen: drugs, alcoholmisbruik en geweld tegen vrouwen"; "Inheemse talen, onderwijs en de toekomst van jongeren"; en "Goudwinning en de gevolgen voor inheemse volken en hun territorium".

Quarto Encontro Transfronteiriço: Brasil

Quatrième Rencontre Transfrontalière: Brésil

Vierde Grensoverschrijdende Bijeenkomst: Brazilië

O 4º. Encontro Transfronteiriço, planejado em parceria com organizações da Guiana Francesa e do Suriname, na cidade de Oiapoque (Brasil) ofereceu mais uma vez um espaço para estreitar os elos entre as populações indígenas, representantes de órgãos governamentais e não governamentais da região. Durante 3 dias, mais de 160 participantes, tiveram a oportunidade de se encontrar e debater sobre 4 temas: "representatividade política e governança dos povos indígenas"; "questões fundiárias e gestão territorial e ambiental"; "desafios socioambientais no Planalto das Guianas"; e "gestão do Patrimônio cultural e educação intercultural".

As discussões resultaram em dois documentos: a Declaração conjunta sobre os direitos dos povos indígenas conclamando os governos dos três países a respeitar os direitos dos povos indígenas, principalmente os territoriais, e a Carta dos povos indígenas do Planalto das Guianas sobre o trânsito de representantes indígenas na fronteira entre o Brasil e a Guiana Francesa.

La Quatrième Rencontre Transfrontalière, réalisée en partenariat avec des organisations de la Guyane française et du Surinam, dans la ville de l'Oiapoque (Brésil) a offert un nouvel espace pour renforcer les liens entre les populations autochtones, des institutions gouvernementales et des organisations non gouvernementales de la région. Pendant 3 jours, plus de 160 participants ont eu l'opportunité de se rencontrer et discuter 4 thèmes: "Représentativité politique et gouvernance des peuples amérindiens"; "Questions foncières et gestion territoriale et environnementale"; "Défis socio-environnementaux sur le Plateau des Guyanes"; et "Gestion du Patrimoine culturel et éducation interculturelle".

Les discussions ont abouti à deux documents: la Déclaration commune sur les droits des peuples amérindiens, qui exhorte les gouvernements des trois pays à respecter les droits des peuples autochtones, en particulier à la terre, et la Lettre des Peuples Amérindiens du Plateau des Guyanes, sur le transit des représentants des populations autochtones dans la frontière entre le Brésil et la Guyane française.

De Vierde Grensoverschrijdende Bijeenkomst organiseerde Iepé samen met organisaties in Frans Guyana en Suriname in de Braziliaanse grensstad Oiapoque. Het bood ruimte voor versterking van de banden tussen de inheemse volken onderling, en met vertegenwoordigers van gouvernementele en niet-gouvernementele organisaties in de regio. Drie dagen lang hadden de meer dan 160 deelnemers de gelegenheid om met elkaar van gedachten te wisselen rond vier thema's: "Politieke vertegenwoordiging en bestuur van inheemse volken"; "Gronden kwesties en territoriaal- en milieumanagement"; "Sociale en milieu uitdagingen op het Guyana Plateau"; en "Management van het cultureel erfgoed en intercultureel onderwijs".

Als voortvloeisel van de discussies werden twee documenten aangenomen: (1) de Gezamenlijke Verklaring voor de Rechten van Inheemse Volken waarin de respectieve overheden van de drie landen opgeroepen werden om de rechten van inheemse volken te respecteren, in het bijzonder de grondenrechten; en (2) de Brief van de inheemse volken op het Guyana Plateau ten aanzien van het persoonsverkeer van inheemsen in het grensgebied tussen Brazilië en Frans Guyana.